

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การย้ายถิ่นในประเทศไทย : การศึกษาจาก
สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. ๒๕๒๓

ชื่อผู้เขียน

นายอนันต์ชัย คงประเสริฐ

วิทยานิพนธ์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๒๕๒๘

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาการย้ายถิ่นของประชากรในประเทศไทยที่ย้ายถิ่น ระหว่างจังหวัดในช่วง ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๒๓) วัตถุประสงค์สำคัญคือ เพื่อศึกษาแบบแผน และทิศทางของการย้ายถิ่นของประชากรภายในภูมิภาคและระหว่างภูมิภาค ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๒๓ เปรียบเทียบกับการย้ายถิ่นของประชากรในปี พ.ศ. ๒๕๐๘-๒๕๑๓ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม กับจำนวนการย้ายถิ่นเข้าและการย้ายถิ่นออกของประชากรในปี พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๒๓ การศึกษานี้แบ่งภูมิภาคการย้ายถิ่นออกเป็น ๑๐ ภูมิภาค และใช้ข้อมูลจากรายงานการสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. ๒๕๒๓ จำนวนผู้ย้ายถิ่นได้จากเทคนิคตารางแมทริกซ์ จำนวน ๗๒ จังหวัด การวิเคราะห์ถดถอยพหุ เป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการย้ายถิ่นของประชากร

ผลการศึกษาพบว่า จำนวนผู้ย้ายถิ่นและอัตราการย้ายถิ่นของประชากรลดลงจาก ๑๐ ปีที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๒๓ มีผู้ย้ายถิ่นระหว่างภูมิภาคมากกว่าผู้ย้ายถิ่นภายในภูมิภาค จำนวนและสัดส่วนของผู้ย้ายถิ่นระหว่างภูมิภาคเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๐๘-๒๕๑๓ การย้ายถิ่นระหว่างภูมิภาค เป็นการย้ายไปสู่ภูมิภาคที่มีจังหวัดที่ได้รับการพัฒนา และส่งเสริมด้านอุตสาหกรรม กรุงเทพฯ ยังคงเป็นถิ่นปลายทางของการย้ายถิ่นแต่ลดความสำคัญลง ในระยะหลัง เช่นเดียวกับภาคเหนือและภาคกลางตอนบนที่ลดความสำคัญของการเป็นถิ่นปลายทางลงในปี พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๒๓ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังคงเป็นถิ่นต้นทางของการย้ายถิ่นออกที่สำคัญ การย้ายถิ่นภายในภูมิภาคเป็นการย้ายไปสู่จังหวัดที่มีความหนาแน่นของประชากรต่ำกว่า และจังหวัดศูนย์กลางของภูมิภาค

ผู้ย้ายถิ่นส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ ๒๐-๒๙ ปี และเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อย่างไรก็ตาม ในช่วงอายุ ๑๐-๑๙ ปี และ ๖๐ ปีขึ้นไป มีผู้ย้ายถิ่นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ผู้ย้ายถิ่นเข้ากรุงเทพฯ เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และมีอัตราการย้ายถิ่นสูงสุดในช่วงอายุ ๑๐-๑๙ ปี

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุชี้ให้เห็นว่า

กลุ่มปัจจัยทางด้านประชากรมีความ

สัมพันธ์กับการย้ายถิ่นมากที่สุด ความหนาแน่นของประชากรและอัตราส่วนการอ่านออกเขียนได้ สามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรการย้ายถิ่นได้ดีที่สุด ปัจจัยทั้งหมดที่กำหนดศึกษาสามารถร่วมกันอธิบายการย้ายถิ่นเข้าได้มากกว่าการย้ายถิ่นออก

ผลการศึกษายังพบอีกว่า จังหวัดที่เป็นที่ตั้งของเมืองหลัก และจังหวัดที่ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมด้านอุตสาหกรรม สามารถดึงดูดการย้ายถิ่นเข้าได้อย่างชัดเจน การศึกษาการย้ายถิ่นของประชากรในบริเวณดังกล่าวเพื่อใช้ในการวางแผนนับว่ามีความสำคัญ และจำเป็น



ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Thesis Internal Migration in Thailand
 : A Study from the 1980 Census.
Name Mr. Ananchai Kongprasert
Thesis For Master of Science in Geography

Abstract

This research deals with internal migration, especially the inter-provincial migration between 1975 and 1980. Its main objectives include an investigation of the pattern and direction of both intra- and inter-regional migrations between 1975 - 1980, comparing with those between 1965 - 1970, and an analysis of the relationship between migration and demographic, economic, and social factors. The data are obtained from 1980 Population and Housing Census. The numbers of migrants are derived from a matrix table of 72 provinces, divided into 10 regions. This research employs multiple regression as a major statistical method.

This research reveals that the number of migrants and the rate of migration for the whole country have declined during the last decade. Between 1975 - 1980 there was more inter-regional migration than intra-regional migration. The increasing number and ratios of inter-regional migration were substantive. Bangkok and other provinces under the industrial promotion policy were the major destination for the inter-regional migrants. However, the role of Bangkok, Northern and Upper Central regions attracted less migrants during 1975 - 1980. Northeastern region was still the major place of origin. Regarding the intra-regional migration pattern, there was a movement toward provinces with low population density and the ones which were centers of the

regions.

The finding showed that the majority of Thai migrants were concentrated in the 20-29 year age group for both sexes. For the whole country more males than females migrated. However, more female than male migrated among the age group 10-19 and over 60. For Bangkok, more females migrated than males. The highest migration rate of those females was between 10-19 age group.

The results of multiple regression analysis indicate that demographic factors are highly correlated with migration. Population density and literacy ratio are best predictors. All migration determinants are better accounted for the variation of in-migration than out-migration.

It is also evident that the provincial centers of the regions and provinces under industrial promotion policy attract in-migration substantively. A further study of migration in these areas for the further planning is recommended.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

คำขอบคุณ

งานวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้จากการช่วยเหลือ และการให้คำแนะนำจาก
หลายบุคคล ซึ่งผู้วิจัยขอกล่าวถึง เพื่อขอบพระคุณและขอบคุณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มณีส สุวรรณ เป็นผู้ที่มีพระคุณมากที่สุด ผู้วิจัยขอขอบ
พระคุณเป็นบุคคลแรก นอกจากจะเป็นผู้ให้ความรู้ แนวทางในการวิจัย และเป็นอาจารย์ที่
ปรึกษาวิทยานิพนธ์นี้แล้ว ยังเป็นผู้ที่ให้กำลังใจและสละเวลาให้คำปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ อัญญาภัค โปราณานนท์ หัวหน้าภาควิชาภูมิ-
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นผู้ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจในการทำวิจัยนี้ตลอด
เวลา และยังช่วยแก้ไขปัญหามากมายที่เกิดขึ้นด้วย

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัญชลี สิงหนะตร-ธนาท แห่งภาควิชา
ภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ช่วยชี้แนะข้อบกพร่องรวมทั้งแนะนำแนวทางในการแก้ไข
และขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรณิการ์ สุขเกษม แห่งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์ ที่กรุณาให้ยืมงานวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยนี้

ขอขอบคุณ ดร. กัลยา ธรรมพงษ์ แห่งภาคทดสอบและวิจัยวิทยาลัยครูเชียงใหม่-
ใหม่ ที่ช่วยตรวจสอบและแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกี่ยวกับสมการถดถอย และขอขอบคุณ คุณลาวัลย์
กาญจนกฤติ แห่งสำนักบริการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ให้ความสะดวกในการทดสอบ
และแก้ไขข้อผิดพลาดจนเป็นผลสำเร็จ

บุคคลสุดท้ายที่ผู้วิจัยขอขอบคุณ คือ อาจารย์สมใจยิ่ง คงประเสริฐ แห่งวิทยาลัย
เทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเทคนิคภาคพายัพที่เป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ
และเป็นผู้ตรวจทานงานวิจัยนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved